

ДРЖАВНА АГЕНЦИЈА ЗА ИСТРАГЕ И ЗАШТИТУ
ФИНАНСИЈСКО-ОБАВЈЕШТАЈНО ОДЈЕЉЕЊЕ

ПРАЊЕ НОВЦА И ФИНАНСИРАЊЕ ТЕРОРИСТИЧКИХ АКТИВНОСТИ
Статистички подаци и откривени појавни облици у 2018. години

Август 2019.

САДРЖАЈ

1. УВОД	3
2. ПРАВНИ ОКВИР	4
3. ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА.....	5
4. СТАТИСТИЧКИ ПОКАЗАТЕЉИ	6
4.1. Статистички показатељи о прикупљеним подацима.....	7
4.2. Статистички показатељи о подацима прикупљеним од надлежних институција ...	9
4.3. Статистички показатељи о кориштењу прикупљених података	10
5. МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА	14
6. ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ.....	15
6.1. ЕУ ИПА 2013 Твининг пројекат „Подршка борби против прања новца“	16
6.2. Пројекат техничке надоградње АМЛС-а (техничка компонента ЕУ ИПА 2013 пројекта).....	16
6.3. Процјена ризика од прања новца и финансирања терористичких активности у БиХ	17
6.4. Регионална конференција шефова финансијско-обавјештајних јединица Мостар	18
6.5. Радна група за израду приједлога Закона о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности, именована од стране Вијећа министара БиХ	19
6.6. Делегација Босне и Херцеговине при Комитету експерата Вијећа Европе за евалуацију борбе против прања новца и финансирања тероризма (БиХ Манивал делегација)	19
6.7. Активности у вези са уклањањем БиХ са ФАТФ-ове „сиве листе“	20
6.8. Конференција страна уговорница Варшавске конвенције.....	20
7. ТИПОЛОГИЈЕ ПРАЊА НОВЦА.....	21
8. АКТИВНОСТИ ФОО-а ПЛАНИРАНЕ ЗА НАРЕДНИ ПЕРИОД	22
9. КОРИСНИ ЛИНКОВИ	23

1. УВОД

Финансијско-обавјештајно одјељење (у даљем тексту: ФОО) Државне агенције за истраге и заштиту (у даљем тексту: СИПА) представља централну финансијско-обавјештајну јединицу у Босни и Херцеговини (у даљем тексту: БиХ) која функционише у складу са међународним стандардима у области борбе против прања новца и финансирања терористичких активности.

У складу са Законом о Државној агенцији за истраге и заштиту и Законом о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности, ФОО обавља послове који се односе на спречавање, откривање и истраживање прања новца и финансирања терористичких активности, послове који се односе на промовисање сарадње између надлежних органа БиХ, Федерације БиХ (у даљем тексту: ФБиХ), Републике Српске (у даљем тексту: РС) и Брчко дистрикта БиХ (у даљем тексту: БДБиХ) у области спречавања прања новца и финансирања терористичких активности, као и на промовисање сарадње и размјене информација с надлежним органима других држава и међународних организација задужених за спречавање прања новца и финансирања терористичких активности.

ФОО је, као основна организациона јединица СИПА-е, оперативно од 28.12.2004. године, када је ступио на снагу први Закон о спречавању прања новца, а 29.6.2005. године примљено је у Егмонт групу финансијско-обавјештајних јединица¹ (у даљем тексту: ФОЈ). Од наведеног периода, два пута је донесен нови Закон о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности и тренутно је на снази Закон из 2014. године („Службени гласник БиХ“, бр. 47/14 и 46/16).

Законодавни и институционални оквир у БиХ је такав да систем спречавања, откривања и истраживања кривичних дјела прања новца и финансирања терористичких активности у БиХ није у надлежности само једне институције већ се ради о области која је у надлежности институција на свим нивоима власти уз законско дефинисање улоге свих учесника система, те њихове обавезне међусобне интеракције и сарадње.

Примарни задатак ФОО-а је да прима, прикупља, евидентира и анализира информације, податке и документацију, те истражује и просљеђује резултате анализа и/или истрага надлежним тужилаштвима и другим надлежним органима, како у БиХ тако и у иностранству, који истражују кривична дјела прања новца и/или финансирања терористичких активности.

¹ Јединствено тијело 155 финансијско-обавјештајних јединица које пружа платформу за безбједну размјену стручности и финансијско-обавјештајних података за борбу против прања новца и финансирања терористичких активности.

Уколико ФОО сумња у прање новца или финансирање терористичких активности у вези са неком трансакцијом или лицем, овлаштено је за привремено обустављање те трансакције или трансакција у трајању до пет радних дана, као и за континуирано прањење финансијског пословања клијента у трајању до шест мјесеци.

ФОО је надлежно и да другим органима у БиХ и иностранству самоиницијативно достави одговарајуће податке, информације и документацију који се прикупе у складу с Законом о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности, а за које процијени да би могли бити значајни тим органима при доношењу одлука из њихове надлежности у вези са истраживањем кривичних дјела прања новца, предикатних кривична дјела и финансирања терористичких активности. Такође, ФОО непосредно поступа по наредбама и захтјевима тужилаштва, како у дјелокругу надлежности прописаних Законом, тако и по законима о кривичном поступку. Подаци, информације и документација прикупљени у складу са Законом о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности су обавјештајног карактера и користе се у сврху спречавања и откривања прања новца, предикатних кривичних дјела и финансирања терористичких активности.

ФОО обавља и послове који се односе на представљање БиХ у међународним тијелима за спречавање прања новца и финансирања терористичких активности, као што је водећа улога у Делегацији Босне и Херцеговине при Комитету експерата Савјета Европе за евалуацију борбе против прања новца и финансирања терористичких активности (у даљем тексту: Манивал), односно улога у Делегацији Босне и Херцеговине при Конференцији страна уговорница Конвенције Савјета Европе о прању, тражењу, заплени и одузимању прихода стечених криминалом и о финансирању тероризма – Варшавска конвенција.

Поред наведеног, ФОО активно учествује у активностима унапређења борбе против прања новца и финансирања терористичких активности учешћем у пројектима, обукама обвезника Закона о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности и обукама службеника надлежних органа у БиХ.

2. ПРАВНИ ОКВИР

Послови и задаци из надлежности ФОО-а прописани су сљедећим законским и подзаконским прописима:

- Закон о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности („Службени гласник БиХ“, бр. 47/14 и 46/16);
- Закон о Државној агенцији за истраге и заштиту („Службени гласник БиХ“, бр. 27/04, 63/04, 35/05, 49/09 и 40/12);

- Правилник о провођењу Закона о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности („Службени гласник БиХ“, број 41/15);
- Упутство о начину попуне образаца и електронског уноса података за пријаву новчаних трансакција од стране обвезника („Службени гласник БиХ“, бр. 41/15);
- Правилник о унутрашњој организацији Државне агенције за истраге и заштиту, број 16-09-02-721-31/13 од 06.10.2014. године.

3. ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА

ФОО је основна организациона јединица СИПА-е сачињена од три одсјека:

1. Аналитички одсјек;
2. Одсјек за истраге;
3. Одсјек за правна питања, међународну сарадњу и подршку.

Послове и задатке из дјелокруга рада ФОО-а, према Правилнику о унутрашњој организацији СИПА-е, обављају полицијски службеници, државни службеници и запосленици.

Организациона шема ФОО-а

4. СТАТИСТИЧКИ ПОКАЗАТЕЉИ

Примарни задатак ФОО-а, који се огледа у примању, прикупљању, евидентирању и анализирању информација, података и документације те истраживању и просљеђивању резултата анализа и/или истрага надлежним тужилаштвима и другим надлежним органима који истражују кривична дјела прања новца и/или финансирања терористичких активности у БиХ и у иностранству, реализује се кроз обавезно достављање података о различитим врстама трансакција од стране низа институција.

4.1. Статистички показатељи о прикупљеним подацима

Комерцијалне институције које послују у финансијском и нефинансијском сектору (у даљем тексту: обвезници), на основу Закона о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности, обавезане су проводити мјере за откривање и спречавање прања новца и финансирања терористичких активности. У оквиру тих мјера прописана је обавеза да ФОО-у достављају извјештаје о:

- сумњивим трансакцијама, клијентима или лицима;²
- готовинским трансакцијама чија вриједност износи или прелази износ од 30.000,00 КМ;
- повезаним готовинским трансакцијама чија укупна вриједност износи или прелази износ од 30.000,00 КМ.

Највећи број наведених извјештаја обвезници достављају електронски, односно путем апликативног софтвера за пријаву трансакција (у даљем тексту: АМЛС).

Током 2018. године за примљено је:

- 455 извјештаја о сумњивим трансакцијама чија укупна вриједност износи 153.162.371,92 КМ, од којих су банке доставиле 242 извјештаја чија укупна вриједност износи 148.729.281,66 КМ, остали обвезници су доставили 213 извјештаја чија укупна вриједност износи 4.433.090,26 КМ, док је једну трансакцију у вриједности од 284.929,27 КМ окарактерисао као сумњиву аналитичар ФОО-а³;
- 475.631 извјештај о готовинским и повезаним готовинским трансакцијама чија укупна вриједност износи 19.850.530.935,38 КМ, од чега су банке доставиле 471.665 извјештаја чија укупна вриједност износи 18.935.806.293,50 КМ а остали обвезници су доставили 3.966 извјештаја чија укупна вриједност износи 914.724.641,88 КМ.

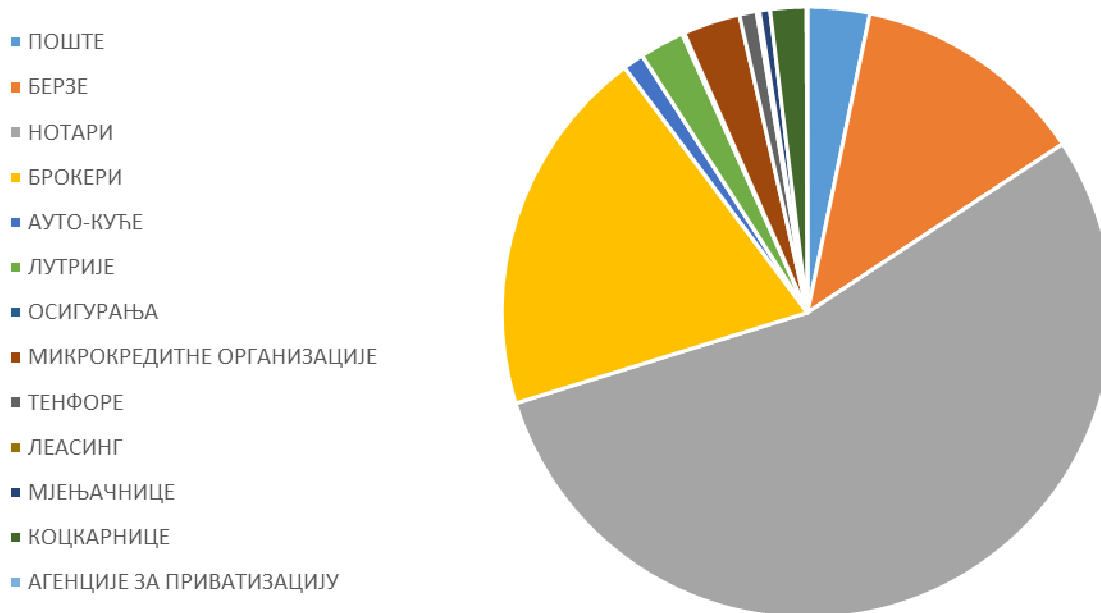
Из презентованих података јасно је да су у 2018. години банке⁴ имале најзначајније учешће у пријавама трансакција, а што је последица доминантне улоге банака у сектору финансијских услуга у БиХ.

² Сумњива трансакција је свака трансакција за коју обвезник или надлежни орган процијени да у вези с трансакцијом или лицем које обавља трансакцију постоје оправдани разлози за сумњу или сумња на почињење кривичног дјела прања новца или финансирања терористичких активности, односно да трансакција укључује средства која су призашла из незаконитих активности.

³ Процјена темељена на расположивим подацима и документацији у вези са трансакцијом, клијента или лица.

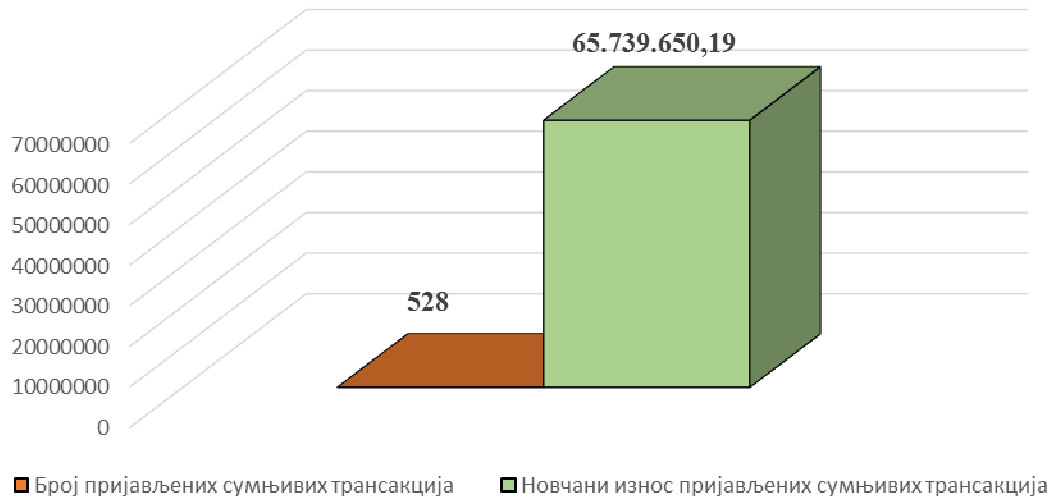
⁴ У БиХ је током 2018. године пословало укупно 27 банака.

Трансакције пријављене од осталих обвезника у 2018.
години

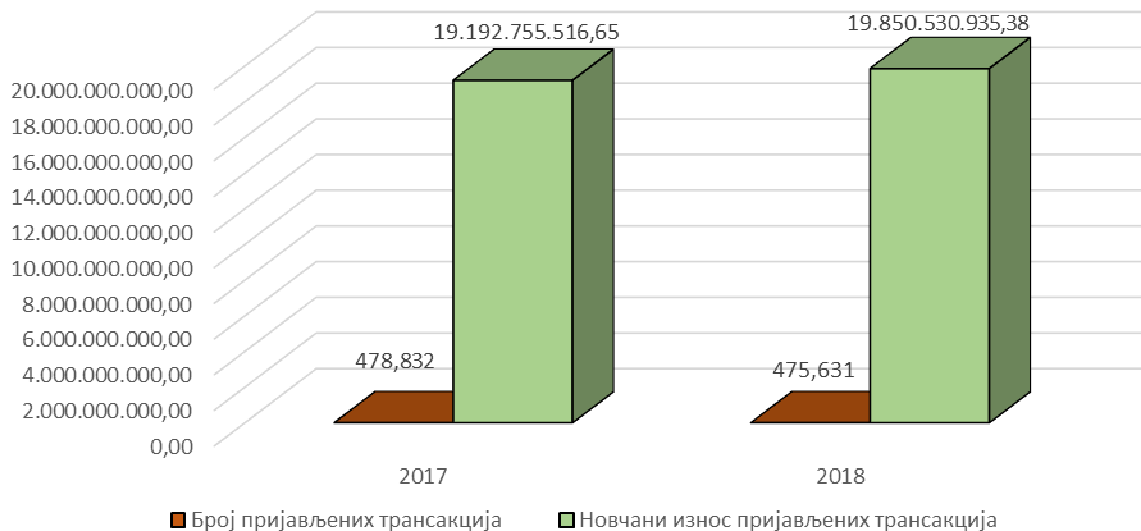

Графичким приказом наведене структуре пријављених трансакција и њиховим упоређивањем са подацима из 2017. године евидентан је пад укупног броја а раст укупне вриједности пријављених трансакција свих категорија, тако је укупна вриједност свих пријављених трансакција са 19.192.755.516,65 КМ из 2017. године повећана на 19.850.530.935,38 КМ, док је укупна вриједност пријављених сумњивих трансакција са 65.739.650,19 КМ из 2017. године повећана на износ од 153.447.301,19 КМ у 2018. години.

Упоредни преглед броја и износа сумњивих трансакција пријављених у 2017. и 2018. години

Упоредни преглед броја и износа свих трансакција пријављених у 2017. и 2018. години

4.2. Статистички показатељи о подацима прикупљеним од надлежних институција

Законом о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности успостављена је обавеза провођења мјера за откривање и спречавање прања новца и

финансирања терористичких активности у БиХ и за одређене органе и институције надлежне за различите области, што резултира достављањем података из њиховог дјелокруга рада ФОО-у.

Улога Управе за индиректно опорезивање БиХ (у даљем тексту: УИО БиХ) огледа се у откривању и евидентирању преноса готовог новца, чекова, хартија од вриједности на доносиоца, племенитих метала и драгог камења у вриједности од 20.000 КМ или више преко државне границе, у складу са којом је УИО БиХ током 2018. године ФОО-у доставила податке о укупно 636 евидентираних случајева преноса новца преко државне границе чија укупна вриједност износи 3.410.418.839,86 КМ.

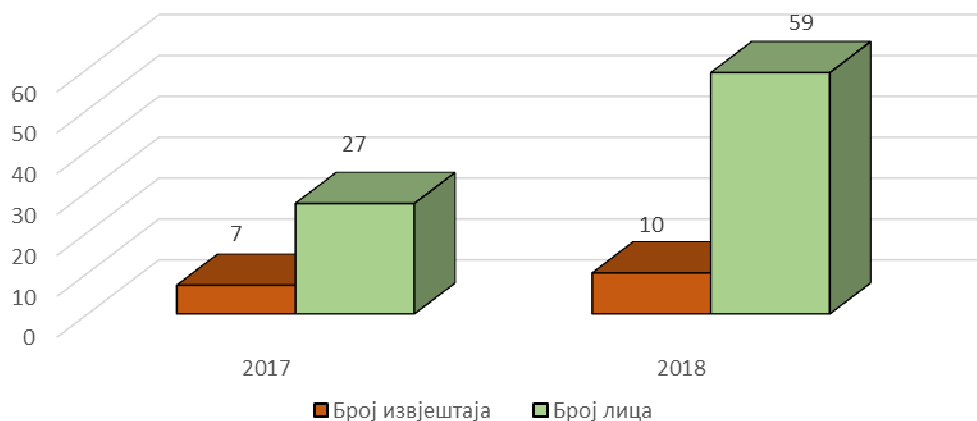
За исти период су ентитетска тијела надлежна за регистровање промета хартијама од вриједности (Регистар вриједносних папира ФБиХ и Централни регистар хартија од вриједности РС) доставила податке о укупно 12.749 реализованих трансакција промета акцијама чија укупна вриједност износи 126.431.031,70 КМ.

4.3. Статистички показатељи о кориштењу прикупљених података

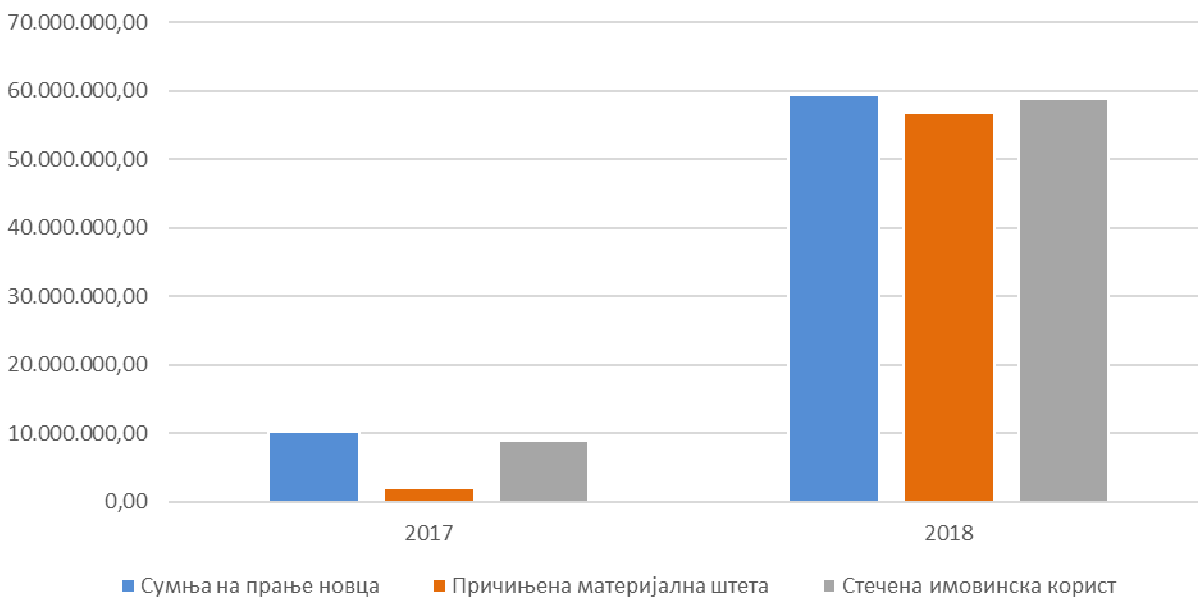
Податке прикупљене од обвезника ФОО користи за спречавање, откривање и истраживање кривичних дјела прања новца и финансирања терористичких активности предузимањем мјера и радњи за које је надлежно по Закону о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности и по законима о кривичним поступцима. У контексту наведеног, ФОО је током 2018. године тужилаштвима доставило осам извјештаја и двије допуне извјештаја којим је за укупно 59 лица документовано постојање основа сумње да су починили кривично дјело прање новца и више предикатних кривичних дјела, чиме су у легалне новчане токове убацили 59.419.391,28 КМ нелегално стеченог новца а буџету ФБиХ и више правних лица причинили материјалну штету у укупном износу од 56.791.027,20 КМ, те стекли имовинску корист у укупном износу 58.819.709,28 КМ, док је у 2017. години пријављено постојање основа сумње да је у легалне новчане токове убачено 10.275.546,00 КМ, причињена материјална штета од пријављених кривичних дјела у укупном износу од 2.000.000,00 КМ те стечена имовинска корист у укупном износу од 8.935.546,00 КМ.

Наведени упоредни подаци приказани су у наредним графиконима.

УПОРЕДНИ ПРЕГЛЕД ПОДНЕСЕНИХ ИЗВЈЕШТАЈА И ДОПУНА
ИЗВЈЕШТАЈА
2017-2018

УПОРЕДНИ ПРЕГЛЕД ПОДАТАКА ИЗ ИЗВЈЕШТАЈА 2017-2018

Презентовани подаци показују да је у 2018. години у односу на 2017. годину тужилаштвима достављено више извјештаја о почињеним кривичним дјелима против

већег броја лица, којим је такође и документована сумња на праће новца у знатно већем износу што се односи и на причињену материјалну штету и стечену имовинску корист.

Током 2018. године ФОО је примјењивало и друге мјере и радње из своје надлежности, те је:

- због сумње на праће новца, а на основу законског овлаштења издато осам налога за привремену обуставу трансакција у укупном износу од 104.049.653,10 КМ (на рачунима пет физичких лица и два правна лица);
- издата три налога банкама за континуирано праћење финансијског пословања по рачунима њихових клијената;
- у склопу обављања редовних полицијских послова и задатака, сачињено десет криминалистичко-обавјештајних извјештаја;
- другим полицијским и пореским органима свих нивоа у Босни и Херцеговини прослијеђено 78 информација на даље поступање.

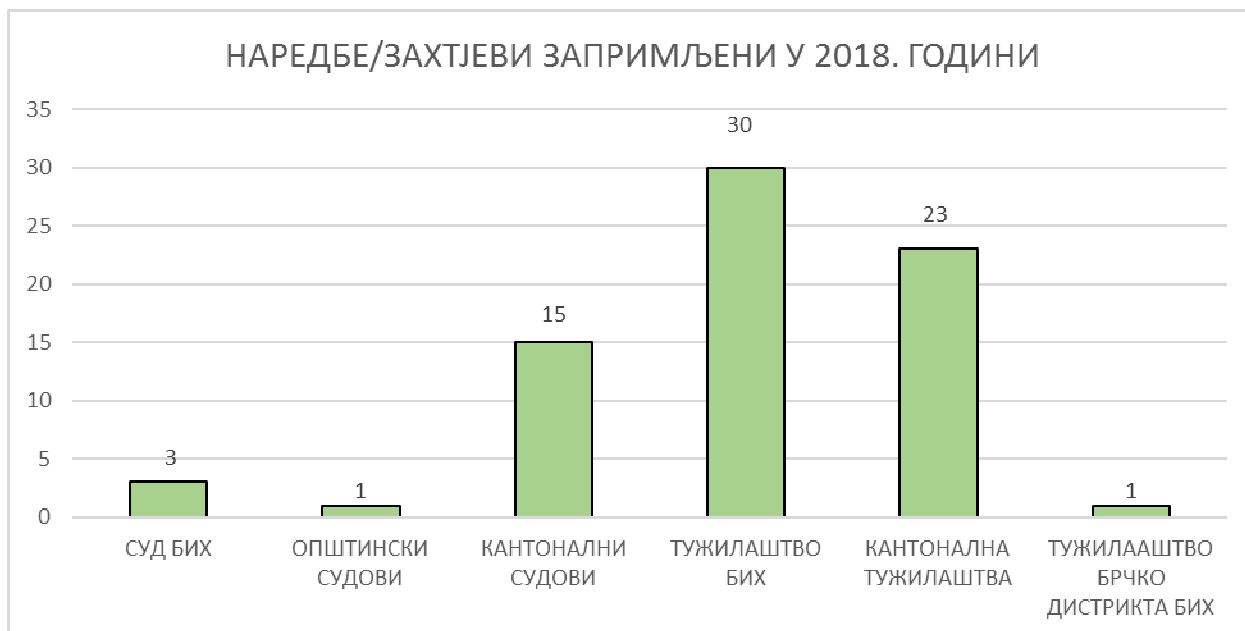
Према повратним информацијама, заprimљеним у извјештајном периоду, полицијски и порески органи су на основу информација ФОО-а документовали постојање елемената сумње на почињење више кривичних дјела и прекршаја:

- порески органи ФБиХ и РС су надлежним тужилаштвима у ФБиХ и РС поднијели кривичне пријаве у вези са утврђеним избјегавањем пореских обавеза у укупном износу од 2.049.685,21 КМ;
- МУП РС је надлежном тужилаштву у РС поднио Извјештај о почињеном кривичном дјелу „Превара“ којим је прибављена имовинска корист у износу од 2.574.362,78 КМ;
- Пореска управа ФБиХ (у даљем тексту: ПУ ФБиХ) је за четири правна лица утврдила додатне пореске обавезе у укупном износу од 111.422,07 КМ за које су издати прекршајни налози, док су за два физичка лица утврђене додатне пореске обавезе у укупном износу од 2.459.028,48 КМ;
- ПУ ФБиХ је, на основу података које је доставио ФОО, на подручју ФБиХ прикупила додатне податке о свим лицима која су путем Пејпал система плаћања у периоду од 2015. до 2017. године остварила приливе на трансакцијске рачуне у износима од 10.000,00 КМ и више током једне године. Након анализе прикупљених података ПУ ФБиХ је утврдила да су 843 физичка лица са пребивалиштем на подручју ФБиХ остварила приходе у укупном износу од 38.351.662,00 КМ након чега је објављен позив свим лицима за пријављивање пореза по основу оствареног дохотка.

Током 2018. године ФОО је реализовао и истражне активности поступањем по укупно 77 наредби/захтјева надлежних тужилаштава, од тога у 2018. године заprimљене су 73

наредбе/захтјева, док је поступање по четири наредбе/захтјева започето током 2017. године и настављено у 2018. години.

Преглед примљених наредби/захтјева у 2018. години по тужилаштвима и судовима, који су исте доставили на поступање, наведен је у наредном графичком приказу.

Поступајући по наредбама надлежних судова и захтјевима надлежних тужилаштава у БиХ, ФОО је у 2018. години реализовало сљедеће активности:

- извршени су претреси на 25 локација;
- реализоване су четири оперативне акције и лишена слободе два лица;
- од 31 лица су узете изјаве на записник о испитивању свједока и саслушању осумњичених лица.

Током реализације наведених наредби и захтјева сачињено је те надлежним тужилаштвима достављено укупно 58 извјештаја о предузетим мјерама и радњама и извјештаја о проведеним финансијским истрагама, као што је приказано у наредној табели.

ИЗВЈЕШТАЈИ О ПРЕДУЗЕТИМ МЈЕРАМА И РАДЊАМА И ИЗВЈЕШТАЈИ О ПРОВЕДЕНИМ ФИНАНСИЈСКИМ ИСТРАГАМА	
Тужилаштво БиХ	20
Кантонална тужилаштва	22
Суд БиХ	4
Кантонални судови	12
УКУПНО	58

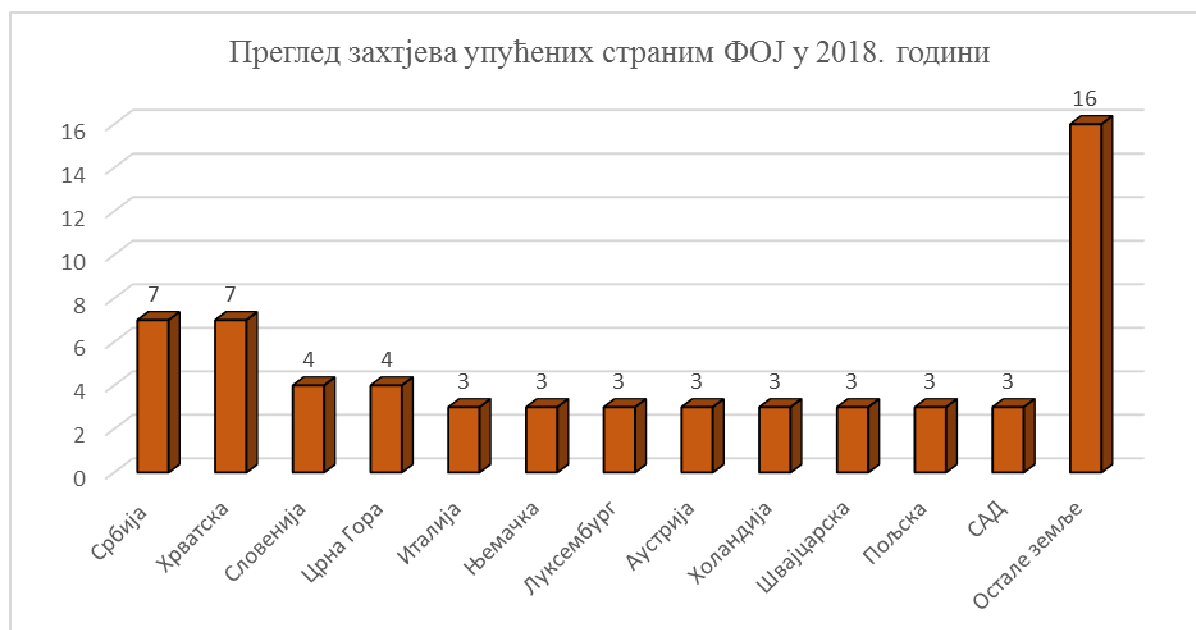
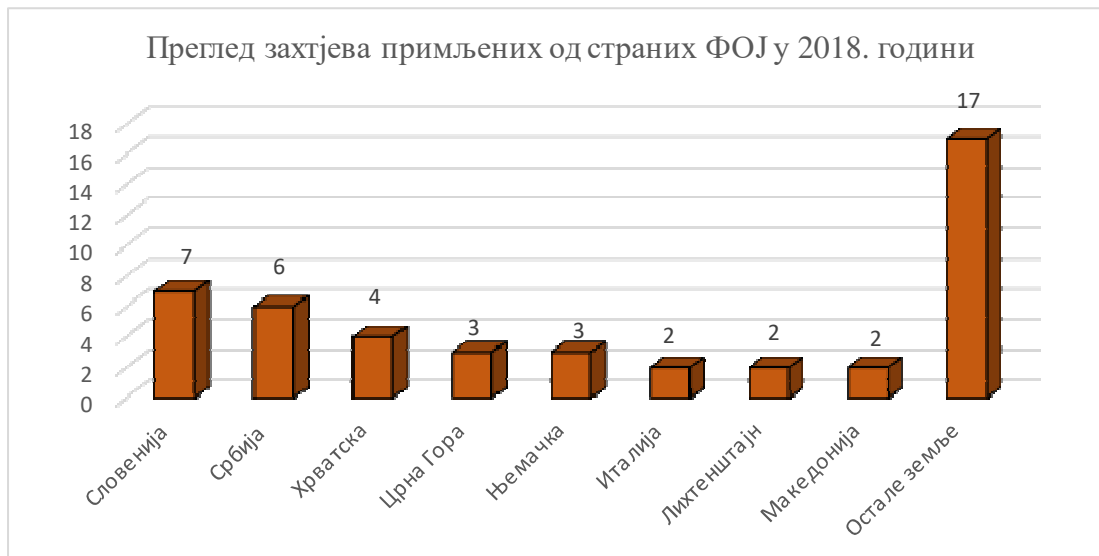
5. МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА

Као централна финансијско-обавјештајна јединица у БиХ, ФОО остварује континуирану међународну сарадњу са страним ФОЈ и међународним организацијама које дјелују у области борбе против прања новца и финансирања терористичких активности. Међународна сарадња реализује се у вези са конкретним истражним активностима као и у вези са испуњавањем међународних обавеза БиХ на плану борбе против прања новца и финансирања терористичких активности.

У складу са Законом о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности, ФОО је надлежно да са надлежним органима у иностранству размјењује одговарајуће обавјештајне податке, информације и документацију који се прикупе у складу са Законом о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности, што се реализује у оквиру ЕГМОНТ групе.

У том контексту, ФОО је током 2018. године у 171 наврату контактирало ФОЈ у иностранству, од чега су се 62 захтјева односила на сарадњу по конкретним предметима рада, а 109 на међусобно информисање које није повезано са конкретним предметима рада. У 381 случају ФОО су контактирали различити ФОЈ, од чега се 46 захтјева страних ФОЈ односило на конкретне предмете рада, а 335 на међусобно информисање које није повезано са конкретним предметима рада.

Графички преглед остварене међународне сарадње у наставку указује да је та сарадња посебно изражена са земљама окружења те другим земљама познатим по присуству грађана из БиХ на њиховом подручју по разним основима, односно са земљама чији су грађани по различитим основама присутни на подручју БиХ.

6. ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ

Као централна финансијско-обавјештајна јединица у БиХ, ФОО је континуирано активно укључено у реализацију пројеката и активности од значаја за унапређење капацитета и способности свих тијела у БиХ која су надлежна за борбу против прања новца и

финансирања терористичких активности. У наставку су издвојене најзначајније активности.

6.1. ЕУ ИПА 2013 Твининг пројекат „Подршка борби против прања новца“

Реализација пројекта започета је у априлу 2017. године, а предвиђено је да траје до краја јануара 2020. године. Циљ пројекта је оснажити тијела у БиХ у борби против прања новца, финансирања тероризма и финансијског криминала до нивоа потребног за приступање ЕУ. У реализацију наведеног пројекта са ЕУ експертима укључено је десет службеника ФОО-а, кроз учешће у Управном одбору, у виду улоге домаћег партнера резидентног твининг савјетника, вође група за реализацију активности из пројекта по појединим компонентама, те активним учешћем у активностима подизања свијести и обукама. Реализовано је више активности које доприносе унапређењу рада и ефикасности ФОО-а, односно реализацији Законом предвиђених обавеза ФОО-а, као што су више различитих обука за припаднике различитих институција и агенција у БиХ и иностранству, обука обвезника (банке, нотари и адвокати), израда индикатора за препознавање сумњивих трансакција, израда материјала у вези са подизањем свијести о опасности од прања новца и финансирања терористичких активности и слично.

Током 2019. године одржано је 57 мисија (радионица, обука и слично) у којима су учествовала 742 учесника из БиХ и 39 међународних експерата.

6.2. Пројекат техничке надоградње АМЛС-а (техничка компонента ЕУ ИПА 2013 пројекта)

У оквиру техничке компоненте ЕУ ИПА 2013 Твининг Пројекта „Подршка борби против прања новца“, настављена је надоградња оперативног система АМЛС-а уз активно учешће Радне групе ФОО-а. Циљ надоградње је омогућавање приступа базама података већег броја органа и агенција у БиХ путем АМЛС-а, унапређење комуникације са свим обвезницима са тенденцијом успостављања ефикасне двосмјерне комуникације и увођење софтвера за визуелизацију и аутоматску претрагу база података. У 2018. години је реализован највећи дио активности. Комплетан прелазак на рад путем надограђеног система очекује се током 2019. године.

6.3. Процјена ризика од прања новца и финансирања терористичких активности у БиХ

Радна група за процјену ризика од прања новца и финансирања терористичких активности у БиХ је у 2018. години завршила процјену ризика, те сачинила Извјештај и Акциони план за отклањање недостатака, које су у августу 2018. године усвојили Савјет министара БиХ и владе ентитета. У наведене активности било је укључено осам службеника ФОО-а који су имали значајну улогу у читавом процесу започетом у октобру 2016. године. У овом извјештају представљена је матрица са укупним ризицима прања новца и финансирања тероризма, као и матрица прања новца по секторима. Скраћена верзија Извјештаја и Акциони план доступни су на интернет страници Министарства безбједности БиХ www.msb.gov.ba. У извјештајном периоду започете су активности предвиђене Акционим планом.

РИЗИЦИ ОД ПРАЊА НОВЦА И ФИНАНСИРАЊА ТЕРОРИЗМА У БиХ

ПРИЈЕТЊА

ВИСОКА					
СРЕДЊЕ ВИСОКА				Ризик од прања новца	
СРЕДЊЕ			Ризик од ФТА		
СРЕДЊЕ НИСКА					
НИСКА					
	НИСКА	СРЕДЊЕ НИСКА	СРЕДЊЕ	СРЕДЊЕ ВИСОКА	ВИСОКА

РАЊИВОСТ

РИЗИК ОД ПРАЊА НОВЦА ПО СЕКТОРИМА

ПРИЈЕТЊА

ВИСОКА			Банке		Нотари/Некретнине
СРЕДЊЕ ВИСОКА	Вриједносни папири				
СРЕДЊА			Лизинг		Адвокати
СРЕДЊЕ НИСКА					Рачуновође/Касина
НИСКА	Осигурања		Микрокредити		
	НИСКА	СРЕДЊЕ НИСКА	СРЕДЊА	СРЕДЊЕ ВИСОКА	ВИСОКА

РАЊИВОСТ

РАСПОН РИЗИКА

ВИСОК
СРЕДЊЕ ВИСОК
СРЕДЊИ
СРЕДЊЕ НИЗАК
НИЗАК

6.4. Регионална конференција шефова финансијско-обавјештајних јединица Мостар

У периоду 3.10-4.10.2018. године у Мостару је одржана Регионална конференција шефова финансијско-обавјештајних јединица којој је домаћин било ФОО. Конференција је организована у сарадњи са УНОДЦ-ом а присуствовали су јој шефови, односно делегације, ФОЈ Словеније, Хрватске, Србије, Црне Горе, Албаније и Македоније. Поред наведеног, у дијелу отвореног састанка Конференцији су присуствовали представници Манивала, УНОДЦ-а, ЦЕПОЛ-а, ОСЦЕ-а и ИИСГ-а. Обрађени су актуелно стање у области спречавања и борбе против прања новца и финансирања терористичких активности у регији, актуелни трендови и типологије наведених кривичних дјела, 5. круг Манивал евалуација, 4. и 5. ЕУ директива и могуће измјене Регионалног протокола о борби против прања новца и финансирање тероризма.

6.5. Радна група за израду приједлога Закона о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности, именована од стране Савјета министара БиХ

Циљ доношења новог Закона је усклађивање са ФАТФ препорукама из 2012. године, 4. и 5. ЕУ директивом о спречавању кориштења финансијског система у сврху прања новца или финансирања тероризма, с циљем отклањања недостатака, односно унапређења система констатованих у Процјени ризика од прања новца и финансирања тероризма у БиХ. За предсједавајућег радне групе именован је службеник ФОО-а. У извјештајном периоду започете су припремне активности Радне групе.

6.6. Делегација Босне и Херцеговине при Комитету експерата Савјета Европе за евалуацију борбе против прања новца и финансирања тероризма (БиХ Манивал делегација)

БиХ је чланица посебног Комитета стручњака Савјета Европе задуженог за праћење провођења мјера за спречавање прања новца и финансирања терористичких активности – Манивал, који функционише по принципу узајамних процјена држава чланица према методологији и стандардима међународног тијела које поставља стандарде за борбу против прања новца и финансирања тероризма – ФАТФ. У складу са Одлуком Савјета министара БиХ, службеник ФОО-а има улогу шефа БиХ Манивал делегације, чији је задатак представљање и остваривање сарадње БиХ са Манивал комитетом Савјета Европе. Делегација је учествовала у раду 56. и 57. Пленарне сједнице Манивал комитета.

Поред наведеног, 2018. године на овом плану реализовано је низ активности које укључују и реализовање међународних обука судија и тужилаца. Предузете су и активности у вези са више упитника и нацрта ФАТФ докумената, који су дистрибуисани према институцијама у БиХ, ради прикупљања података за давање тражених одговора. Секретаријат Манивала запримио је податке о очекиваном термину петог круга евалуације за БиХ која је предвиђена најраније за 2021. годину, док је као термин за сачињавање извјештаја о напретку у оквиру четвртог круга евалуације за БиХ предвиђен децембар 2019. године.

Делегација је 2018. године предузимала активности у вези са „ЕУ сивом листом“ на којој је листирана БиХ иако је делистирана са листе ФАТФ-а. У наведеном контексту, заједно са представницима различитих домаћих и међународних институција, одвијале су се активности које су усмјерене на делистирање БиХ са ове листе.

6.7. Активности у вези са уклањањем БиХ са ФАТФ-ове „сиве листе“

У фебруару 2018. године Радна група за финансијску акцију – ФАТФ донијела је одлуку да се Босна и Херцеговина уклони са листе високоризичних и некооперативних земаља јер су реализоване активности предвиђене акционим планом, односно зато што је систем превенције и борбе против прања новца и финансирања тероризма у БиХ унапријеђен. Наведеној одлуци је претходила он-сите посјета делегације ФАТФ-а у јануару 2018. године. Службеници ФОО-а су активно учествовали у припреми за наведену посјету, присуствовали су састанцима са ФАТФ-ом, односно били широко ангажовани за реализацију активности предвиђених Акционим планом са ФАТФ-ом из 2015. године. Акциони план се односио на сљедеће области: криминализација прања новца, привремене мјере и запљена, санкције, прописи и надзор, опсег кривичног дјела финансирање тероризма, циљане финансијске санкције, непрофитни сектор и прекогранична контрола валута.

6.8. Конференција страна уговорница Варшавске конвенције⁵

Варшавска конвенција Савјета Европе подразумијева обавезу свих земаља потписница, међу којима је и БиХ, да у својим системима примјене конкретна законодавна и институционална рјешења која ће допринијети ефикасној борби против прања новца, тражењу, запљени и одузимању прихода стечених криминалом или су у вези са финансирањем тероризма. Један службеник ФОО-а има улогу члана бх. делегације при Конференцији страна уговорница Варшавске конвенције. Током 2018. године одржан је један састанак Делегације.

Поред наведеног, службеници ФОО-а били су ангажовани у сљедећим пројектима:

- УНОДЦ/ЦЕПОЛ – Пројекат „Изградња регионалних капацитета у борби против прања новца и финансирања терористичких активности у земљама Југоисточне Европе“;
- Радна група Центра за едукацију судија и тужилаца за ревизију стручног едукативног материјала „Борба против корупције и финансијског криминала“.

⁵ Конвенција Савјета Европе о прању, тражењу, запљени и одузимању прихода стечених криминалом и о финансирању тероризма.

7. ТИПОЛОГИЈЕ ПРАЊА НОВЦА

Типологије прања новца представљају методе, технике и трендове прања новца које, посматране у ограниченом временском периоду, имају више заједничких карактеристика или обиљежја. Препознавање и анализирање нових типологија посебно је значајно ако у обзир узмемо околност да је прање новца процес који се непрекидно развија. „Перачи“ новца, усавршавајући и примјењујући нове технике и модалитете, чине процес прања новца још комплекснијим а самим тим и компликованијим за откривање и нарочито тешким за доказивање. Уочавање нових типологија је неопходно за израду анализе ризика за потребе што ефикаснијег превентивног дјеловања.

На основу расположивих података, информација, документације и документованих случајева прања новца, током 2018. године уочене су и издвојене технике, трендови и типологије прања новца са циљем њиховог бољег разумијевања и уочавања потенцијалних ризика са којима су суочени различити сектори, те да би се на тај начин допринијело спречавању и откривању неких од бројних метода које се користе за прикривање извора незаконитих средстава у БиХ. Досадашња искуства као и искуства других земаља указују да су области са високо израженим степеном ризика са аспекта прања новца банкарски сектор, увозно-извозни послови, тржиште капитала, тржиште некретнина и виртуелне валуте.

Документовани случајеви сумње на прање новца указују на изражену заступљеност сљедећих типологија које имају обиљежја прања новца:

- новац стечен интернет преварама ван подручја БиХ, усмјерен безготовинским трансферима у корист правног лица у БиХ, да би потом средства била даље безготовински трансферисана у корист два правна лица у иностранству, док је остатак средстава искориштен за безготовинско плаћање и готовинско подизање на подручју БиХ;
- новчана средства стечена уступањем потраживања од два страна правна лица (која су уредно извршавале своје обавезе према правном лицу у БиХ), страном правном лицу, које је задржало за себе један дио новчаних средстава (што је омогућено закључивањем уговора о уступању потраживања и прикривеним обављањем трансакција између више европских земаља), док је други дио новчаних средстава искориштен за куповину дионица истог правног лица у БиХ у вишемилионском износу, што је прикривено обављањем трансакција између рачуна правних лица из укупно шест земаља;
- бављење посредовањем у трговини некретнинама, довођењем у везу купца и продавца, без неопходног овлаштења и супротно прописима који прописују обавезност

регистрације, те на тај начин стицање противправне имовинске користи те улагање средстава у куповину некретнина и капитала правног лица;

- оснивање правног лица искључиво у сврху да се преко њега опере новац, гдје се сачињавањем документације о фиктивној трговинској размјени секундарних сировина између више правних лица у различитим државама покушало прикрити стварно поријекло новца стеченог кривичним дјелом, а све с циљем да се новчана средства легализују код финансијских институција, односно учине недоступним правосудним органима у држави гдје је почињено кривично дјело из којег су произишла поменута средства;
- бављење увозом и трговином моторним возилима (купопродајом) од стране физичког лица, без неопходног овлаштења и супротно прописима који прописују обавезност регистрације, те на тај начин стицање противправне имовинске користи.

Уочене типологије указују да су готовинска средства дозначена на рачуне физичких лица и са њима повезаних привредних субјеката често високоризична у контексту прања новца. Када је ријеч о рачунима правних субјеката, наведене типологије указују и на заступљену злоупотребу трансакција по основу новчаних позајмица од оснивача или у корист оснивача, као и трансакција по основу полога пазара, исплата за потребе благајне и материјалних трошкова. Заступљене су и појаве које индиректно указују на разне врсте превара, од крађе идентитета, кривотворења исправа, до злоупотребе овлаштења, злоупотребе платних картица, превара у привредном пословању, лажног стечаја, недозвољене трговине итд.

8. АКТИВНОСТИ ФОО-а ПЛАНИРАНЕ ЗА НАРЕДНИ ПЕРИОД

У складу са законом прописаним дјелокругом рада, ФОО ће континуирано прикупљати и анализирати обавјештајне податке и документацију у вези са прањем новца и финансирањем терористичких активности те истраживати и просљеђивати резултате анализа и истрага, податке и документацију тужилаштвима и другим надлежним органима у БиХ и иностранству. Поред наведеног, ФОО ће, у складу са расположивим капацитетима, активно учествовати и у свим другим активностима чији је циљ унапређење капацитета и стварање претпоставки за успјешну борбу против прања новца и финансирања терористичких активности, као и испуњавање међународних обавеза БиХ на истом плану. У складу са наведеним, ФОО ће у наредном периоду бити укључено и у:

- активности сачињавања Нацрта закона о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности у складу са препорукама из релевантних међународних докумената;

- активности успоставе приступа регистрима стварних власника правних субјеката на свим нивоима у БиХ, у складу са захтјевима релевантних тијела ЕУ;
- активности реализације ИПА 2013 пројекта који укључује:
 - организовање већег броја обука за припаднике агенција за провођење закона у БиХ као и за припаднике других релевантних институција и агенција;
 - организовање и провођење кампање за подизање свијести о појавама прања новца и финансирања терористичких активности;
 - активности на имплементацији пројекта надоградње постојећег АМЈС система, које обухватају стварање претпоставки за приступ базама података значајнијих институција и агенција БиХ, ФБиХ, РС и БДБиХ;
- организовање и иницирање организовања обука за овлаштена лица обвезника Закона о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности, уз активно учешће службеника ФОО-а у реализацији обука.

9. КОРИСНИ ЛИНКОВИ

СИПА	www.sipa.gov.ba
Министарство безбједности БиХ	www.мсб.гов.ба
Савјет министара БиХ	www.вијећеминистара.гов.ба
Тужилаштво БиХ	www.tuzilastvobih.gov.ba
Суд БиХ	www.судбих.гов.ба
Парламентарна скупштина БиХ	www.парламент.ба
Правосуђе БиХ	www.pravosudje.ba
Управа за индиректно опорезивање БиХ	www.uino.gov.ba
Гранична полиција БиХ	www.gp.gov.ba
Обавјештајно-безбједносна агенција БиХ	www.osa-oba.gov.ba
Агенција за државну службу БиХ	www.ads.gov.ba
Федерално тужилаштво Федерације БиХ	www.ft-ftbih.pravosudje.ba
Републичко тужилаштво Републике Српске	www.rt.rs.pravosudje.ba
Центар за едукацију судија и тужилаца у ФБиХ	www.fib.cest.gov.ba
Центар за едукацију судија и тужилаца у РС	www.rs.cest.gov.ba

Министарство унутрашњих послова Републике Српске	www.mup.vladars.net
Пореска управа Федерације БиХ	www.пуфбих.ба
Пореска управа Републике Српске	www.poreskaupravors.org
Пореска управа Брчко дистрикта БиХ	www.bdcentral.net/index.php/ba/institucije/direkcija-za-finansije/poreska-uprava
Федерална управа полиције	www.fup.gov.ba
Агенција за банкарство Федерације БиХ	www.fba.ba
Агенција за банкарство Републике Српске	www.abrs.ba
Манивал	www.coe.int/moneyval
ФАТФ	www.fatf-gafi.org
Егмонт група	www.egmontgroup.org
Савјет Европе	www.coe.int/bs/web/about-us
Европска унија	www.europa.eu
Интерпол	www.interpol.int
ИЦИТАП	www.justice.gov/criminal-icitap
Развојни програм Уједињених народа	www.baundp.org
Међународни монетарни фонд	www.imf.org
Свјетска банка	www.worldbank.org